

Ongehoord Nederland is de schandvlek van het publieke bestel, maar een besluit tot schorsing moet zuiver zijn

NRC

Omroepvereniging Ongehoord Nederland had nooit toegelaten mogen worden in het publieke bestel. Maar nu de omroep er eenmaal is, laat die zich moeilijk uit dat bestel verwijderen. Minister Rianne Letschert (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, D66) kondigde dinsdagmiddag aan dat zij dat toch van plan is. Ze kondigde aan dat de maat voor Ongehoord Nederland vol is. Daarom zet ze „het zwaarste middel in dat ik tot mijn beschikking heb”, een voornemen de licentie van de omroep in te trekken.

Dat is nogal wat. De strikte scheiding tussen politiek en media mag nooit aangetast worden. Minister Letschert balanceert nadrukkelijk op die grens en moet uitkijken dat ze er niet overheen gaat. Verschijningsverboden komen vrijwel niet voor, behalve het tijdelijke verbod na de Tweede Wereldoorlog op kranten die in de laatste oorlogsjaren onder Duits toezicht verschenen waren. Censuur of persbreidel is het allerzwaarste middel. Alleen al het inzetten van een verbod op een omroep is een nederlaag voor de vrije pers als geheel in Nederland.

De allereerste voorwaarde is dat zo'n besluit juridisch loepzuiver is. Daar past een grondige juridische toetsing bij. Letschert baseerde haar besluit, zei ze, op drie gronden. Er ligt een positief advies van het Commissariaat voor de Media, dit naar aanleiding van een „patroon aan tekortkomingen” bij de omroep. Het bestuur van de NPO had Letschert verzocht in te grijpen. En de minister noemde de sancties tegen Ongehoord Nederland naar aanleiding van structureel wanbeleid bij de omroep: een boete voor belangenverstrengeling, geen openheid over de financiën, het niet naleven van het redactiestatuut.

Letschert ontkende, maar de werkelijke reden waarom dit besluit opeens genomen werd, had alles te maken met een omstreden YouTube-fragment van de omroep eerder deze zomer. Onder meer toenmalig hoofdredacteur Joost Niemöller besprak een fragment van een antisemitische toespraak van Adolf Hitler in een positieve context, als een „strijd tegen het globalisme”. Het fragment, dat inderdaad zwaar over de grenzen van het acceptabele heen ging, vormde een ‘kantelpunt’ voor het Commissariaat voor de Media om het vertrouwen in de omroep op te zeggen. Dat besluit was weer precies wat Letschert nodig had om actie te ondernemen. Zij kreeg de laatste weken kritiek uit de Tweede Kamer dat er te weinig gebeurde tegen ON!.

Alleen al het inzetten van een verbod op een omroep is een nederlaag voor de vrije pers als geheel in Nederland

Strikt genomen heeft Letschert gelijk: zij volgt nu de institutionele route en maakt gebruik van de ruimte die de wet haar biedt. Met de inhoud van de programma's van Ongehoord Nederland heeft haar besluit niets te maken. Maar indirect speelt die inhoud natuurlijk wel degelijk een grote rol.

Het Hitler-fragment was het zoveelste incident bij de omroep. Sinds de toetreding tot het omroepbestel in 2022 heeft ON! voor niets dan problemen gezorgd. De NPO en het Commissariaat voor de Media konden eindeloos dreigen en sancties opleggen, maar de omroep bleef een verzamelbak voor complottheorieën, racisme en financieel wanbeheer. Ongehoord Nederland was met een ongebreidelde stortvloed aan desinformatie een schandvlek van het publieke bestel.

Dat was geen verrassing, de omroep was al voor toetreding hoogst omstreden. De toetreding verliep via een rommelig proces en had nooit mogen gebeuren. Uit onderzoek van *NRC* [bleek](#) toen al dat er veel mis is gegaan. Toelatingscriteria zijn onduidelijk, er is nauwelijks een drempel om toegelaten te worden tot het bestel. Het is te hopen dat de uittreding van Ongehoord Nederland juridisch zuiver en volgens precieze

criteria verloopt. Anders kan de omroep de democratische rechtsstaat nog schade berokkenen.